

Horečka Dengue s místním přenosem ve Španělsku a ve Francii, 2019

Dne 1. října 2019 Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) publikovalo na svých webových stránkách informaci o výskytu případů horečky dengue s místním přenosem ve Španělsku a ve Francii. Pravděpodobnost dalšího lokálního přenosu je velmi nízká ve Francii i ve Španělsku. Přírodní podmínky budou postupně méně příznivé pro šíření nákazy během podzimní sezóny.

Autochtonní dengue ve Španělsku, 2019

Ve Španělsku dne 16. září 2019 nahlásil Katalánský úřad veřejného zdraví potvrzený případ dengue u obyvatele v provincii Barcelona, v Katalánsku. První příznaky onemocnění se objevily 6. září, diagnóza byla potvrzena v referenční laboratoři pro arboviry v Katalánsku a národní referenční laboratoři pro arboviry pro Španělsko. Epidemiologické šetření v místě nákazy v Katalánsku pokračuje a detekce dalších případů onemocnění není vyloučena. Národní úřady informovaly o zavedení opatření proti šíření nákazy.

V Katalánsku byl aktivován plán pro surveillance a kontrolu arbovirů přenášených komáry. Na základě tohoto plánu byla spuštěna kontrolní opatření a surveillance komárů, aby se předešlo dalším případům nákazy dengue u lidí. Podle španělských místních zdravotních úřadů je riziko přenosu velmi nízké z důvodu klesajících venkovních teplot. *Aedes albopictus*, který je kompetentním vektorem pro dengue, je v rámci Španělska rozšířen v Katalánsku, Aragonii, v oblasti Valencie, regionu Murcia, na Baleárských ostrovech, v Baskicku, Extremaduře, v oblasti Madridu a ve velké části Andalusie.

Před rokem 2018 byly ve Španělsku pouze importované případy horečky dengue. V roce 2018 bylo ve Španělsku zaznamenáno 6 případů dengue s místním přenosem, u nichž pravděpodobně došlo k nákaze v Regionu Murcie nebo jiných oblastech Provincie Cádiz a v Katalánsku.

Odhad rizika: Výskyt autochtonních případů v Katalánsku není neočekávaný vzhledem k přítomnosti komárů *Aedes albopictus* a potvrzení případu horečky dengue v této oblasti v předcházejícím období. Riziko nákazy pro obyvatele EU/EEA je velmi nízké kvůli nízké aktivitě vektoru v tomto období roku. Rovněž se předpokládá, že kontrolní preventivní opatření zavedené španělskými místními úřady zabrání dalším autochtonním případům dengue. Jako preventivní opatření je doporučeno dodržovat osobní ochranu proti poštípání komáry.

Autochtonní případy dengue ve Francii, 2019

Dne 20. září 2019 nahlásil regionální úřad veřejného zdraví v regionu Provence-Alpes-Côte d'Azur ve Francii potvrzený případ horečky dengue s místním přenosem u obyvatele města Vallauris v departamentu Alpes-Maritimes. Onemocnění začalo 30. srpna a předtím tento člověk necestoval nikam mimo Francii. Diagnóza byla laboratorně potvrzena v Národním referenčním centru pro arboviry (NRC) se sídlem v Marseille. Již 19. září začalo aktivní vyhledávání eventuálních dalších případů v okolí domu tohoto případu (tzv. metodou door-to-door), byly zjištěny další 4 případy nákazy v blízkosti bydliště prvního případu. V předcházejících letech byla hlášena onemocnění s místním přenosem ve francouzském regionu Provence-Alpes-Côte d'Azur.

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Současně regionální úřad veřejného zdraví v Auvergne- Rhône-Alpes nahlásil pravděpodobný případ dengue u obyvatele Caluire-et-Cuire, což je příměstská oblast města Lyon, v departmentu Rhône. Zde se v minulosti autochtonní případy nevyskytovaly. Nemocný v období před onemocněním necestoval mimo Francii, první příznaky se objevily 14. července 2019. Laboratorní potvrzení tohoto případu v NRC pokračuje.

Šetření aktuálních případů pokračuje a jsou činěna příslušná preventivní opatření.

V oblastech Alpes-Maritimes a Rhône se vyskytuje komár *Aedes albopictus*, který je kompetentním vektorem pro přenos horečky dengue.

Odhad rizika: Jak již bylo pozorováno v uplynulých letech, místní přenos horečky dengue v jižních oblastech Francie lze očekávat v období koncem léta vzhledem k rozšíření přenašeče *Aedes albopictus* v těchto lokalitách a přírodním podmínkám, které jsou koncem léta příznivé pro aktivitu těchto komárů.

Pravděpodobnost dalšího pokračování místního šíření nákazy v následném období je velmi malá vzhledem k nastupujícímu podzimnímu období, které je méně příznivé pro přenos nákazy.

V současnosti je jen velmi malé riziko zavlečení viru a jeho následného místního šíření v dalších oblastech, kde je přítomen přenašeč. I když je riziko rozšíření do dalších oblastí malé, nelze ho úplně vyloučit. Mohlo by dojít k tomu, že návštěvník postižené oblasti se infikuje a následně zaneše virus do dalších lokalit, kde je přítomen komár *Aedes albopictus* nebo *Aedes aegypti*.

V rámci preventivních opatření je důležité dodržovat osobní ochranu proti poštípání komáry.

ECDC monitoruje situaci ohledně výskytu autochtonních případů horečky dengue s místním přenosem v Evropě. Nebyla zjištěna vzájemná epidemiologická souvislost mezi třemi zmíněnými výskyty dengue s místním přenosem na území Španělska (1 ohnisko) a Francie (2 ohniska) v roce 2019.

V postižených lokalitách jsou zaváděna opatření proti šíření nákazy. Je prováděno epidemiologické šetření, jehož součástí je i aktivní vyhledávání dalších případů v místě pravděpodobného přenosu. Probíhá entomologické šetření v místě a okolí pravděpodobného přenosu. Odborní pracovníci, zdravotnický personál, pracovníci diagnostických laboratoří jsou informováni o aktuální situaci. Probíhá zhodnocení rizika přenosu a potřeby zavedení preventivních opatření k zabránění přenosu substancemi lidského původu. Laická veřejnost v postižených oblastech a další potencionální skupiny v riziku jsou informovány prostřednictvím médií.

Během poslední dekády jsou pozorovány místní přenosy některých arbovirových nákaz přenášených komáry (chikungunya a dengue) v různých lokalitách zemí kolem Středozemního moře. Ojedinelé případy nebo clustery v jižních oblastech zemí EU/EEA v letním a podzimním období lze očekávat vzhledem k přítomnosti kompetentního vektoru - přenašeče nákazy - komára *Aedes albopictus*, který je v těchto oblastech již usídlen a současně díky velkému objemu cestovatelů vracejících se z tropických a subtropických oblastí s endemickým nebo epidemickým výskytem horečky dengue a chikungunya.

Rozšíření *Aedes albopictus* v Evropě k srpnu 2019 je zobrazeno na mapách ECDC a EFSA
<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/images/map-Aedes-albopictus-distribution-August-2019.png>

Pravděpodobnost dalšího místního přenosu v Evropě však zůstává velmi nízká, jak ve Španělsku, tak ve Francii. V podzimním období budou přírodní podmínky postupně stále méně příznivé pro přenos nákazy. V současnosti a na podkladě odhadu ECDC je jen velmi nízké riziko, že návštěvníci postižených oblastí by se nakazili, následně zavlekli virus do své země, kde by došlo k jeho dalšímu místnímu přenosu.

Aktuální situace v České republice:

V České republice jsou případy onemocnění horečkou dengue povinně hlášeny v rámci systému surveillance. Každoročně jsou hlášeny desítky případů importovaných onemocnění z tropických a subtropických oblastí.

V sezóně 2019 (ke dni 24. 9. 2019) bylo hlášeno a uzavřeno 41 případů onemocnění horečkou dengue u českých občanů, u všech došlo k nákaze poštípaním komáry v zahraničí, žádný z nich se nenakazil na území Evropy. Nejčastějším místem nákazy u Čechů bylo Thajsko 17x, Indonésie 7x, Srí Lanka 4x.

Česká republika není rizikovou oblastí pro místní přenos horečky dengue. Výskyt invazivních druhů komárů monitorují zejména odborní pracovníci Státního zdravotního ústavu a Akademie věd. Komár *Aedes albopictus* byl sice v posledních letech několikrát zachycen v různých lokalitách na území České republiky, ale jednalo se o zavlečené případy. Toho času není prokázáno jeho větší rozšíření na našem území, ale může být dopraven zejm. silniční dopravou z jižních zemí do různých destinací v rámci ČR. Jedním z dopadů klimatických změn by mohlo být možné budoucí usídlení komárů *Aedes albopictus* na našem území.

Zdroje:

- ECDC Rapid Risk Assessment - Autochthonous cases of dengue in Spain and France, 1 October 2019

<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-autochthonous-cases-dengue-spain-and-france>

- Informační systém infekční nemoci (ISIN)
- F. Rettich; M. Kulma. První záznamy o introdukci invazivního komára *Aedes albopictus* (Diptera, Culicidae) na území Čech. *Epidemiol. Mikrobiol. Imunol.* 67, 2018, č. 1, s. 32-35